

Fredagskronikken

Ola Kvaløy, dekan og professor i samfunnsøkonomi, Handelshøgskolen ved Universitetet i Stavanger

Ole-Andreas Elvik Næss

Ola Kvaløy

Gøril Bjerkan

Karen Helene Ulltveit-Moe

Simen Markussen

Alexander W. Cappelen

Mari Rege

Ola Kvaløy Vestres spagat

Sikter man på to ulike mål med samme gevær, bommer man gjerne på begge. Både klimapolitikken og næringspolitikken blir dårligere om man kobler dem.

● – Gi meg en enarmet økonom, skal president Harry Truman ha sagt i frustrasjon over aldri å få et entydig klart svar fra sine økonomiske rådgivere. Det var alltid «on the one hand, and on the other hand».

Næringsminister Jan Christian Vestre har ikke samme problem i møte med norske samfunnsøkonomer. Standens holdning til såkalt aktiv næringspolitikk er temmelig enarmet. Som Torfinn Harding og Magne Mogstad titulerte et av sine innlegg i høst: «Aktiv næringspolitikk er sløsing». Mer enarmet kan det neppe bli.

Men Vestre gir seg ikke helt – og det kanskje med god grunn. Det er faktisk mulig å forsvare støtte og subsidier til utvalgte næringer og teknologier. Men da må man lete etter andre begrunnelser enn de rent næringsøkonomiske.

Når Vestre snakker om grønt industriløft og batteriproduksjon som noe som skal bidra til nye arbeidsplasser, ja som noe vi nærmest skal leve av etter oljen, da lyser det rødt hos de fleste samfunnsøkonomer. I introduksjonsboken lærer vi nemlig at arbeid og kapital stort sett finner sin vei, så sant myndighetene gir gode og forutsigbare rammebetingelser.

Aktiv næringspolitikk kan imidlertid forsvares hvis den støtter opp om noen større samfunnsformål. Klima og natur er et slikt formål. Høye CO₂-avgifter er det viktigste virkemiddelet i kampen mot klimakrisen. Men det er ikke nok. Myndighetene må også stimulere til teknologiutvikling.

Ettersom ny teknologi gir kunnskapsoverføringer til andre næringer, og potensielt kommer hele samfunnet til gode, vil de privatøkonomiske incentivene til teknologiutvikling typisk være lavere enn de samfunnsøkonomiske.

Dette gjelder spesielt for ny grønn teknologi. Ettersom CO₂ fortsatt er for lavt priset globalt, blir de samfunnsøkonomiske gevinstene ved ny grønn teknologi enda større enn ved andre teknologiprojekter. Samtidig er usikkerheten svært høy og forventet bedriftsøkonomisk lønnsomhet lav. Om man lykkes er markedet globalt, men dermed også konkurransen hard.

Som den anerkjente Harvard-økonomen Dan Rodrik sier: Det finnes knapt et bedre case for aktiv næringspolitikk enn tilfellet ny grønn industri.

Betyr så dette at vi i Norge skal subsidiere norsk batteriproduksjon?

← CO₂-avgifter er ikke nok. Myndighetene må også stimulere til teknologiutvikling, skriver Ola Kvaløy. Jan Christian Vestre (Ap). Foto: Per Thrana

Derfor bør vi kanalisere mer av investeringene inn i lovende internasjonale prosjekter

diere norsk batteriproduksjon?

Nei. Siden denne næringen blir kraftig subsidiert andre steder, og allerede er ganske moden, er den samfunnsøkonomiske gevinsten neglisjerbar.

Strengt tatt er den samfunnsøkonomiske gevinsten av et hvilket som helst teknologiprojekt fra lille Norge neglisjerbar, og vi har, som alle andre små land, en nasjonal interesse av å være gratispassasjer på de store landenes innovasjoner.

Men gratispassasjer er en posisjon vi neppe ønsker å ta.

Gitt heller at vi ønsker å bidra i den globale teknologiutviklingen, må vi spørre oss hvordan vi kan gjøre dette mest mulig effektivt. Som Dan Rodrik påpeker, er det første vi må gjøre å skape klarhet i målsetningene – som er å bidra til reduserte globale klimautslipp.

I forsøket på å gjøre klimapolitikken mer spiselig, blir det imidlertid fort fristende å koble den sammen med andre næringspolitiske mål, som såkalt jobbskaping og internasjonal konkurransekraft. Men sikter man på to ulike mål med samme gevær bommer man gjerne på begge: Både klimapolitikken og næringspolitikken blir dårligere.

Og med uklare målsetninger blir incentivene til lobbyisme og tilkarringsvirksomhet større.

Norge er for lite til å ta ledelsen i grønn industri- og teknologiutvikling. Her hjemme bør vi i hovedsak konsentrere statlig innsats mot forskning, innovasjon og

tidligfasebedrifter med høyt teknologiinnhold. I senere faser av forretningsutviklingen – for eksempel av batterifabrikker – er kapitalbehovet enormt, og vi risikerer å legge store, statlige kapitalplasseringer inn i et fåtall særs risikable prosjekter.

Derfor bør vi kanalisere mer av investeringene inn i lovende internasjonale prosjekter hvor den forventede klimateffekten er større. For eksempel gir det ikke mening at Nysnø Klimainvesteringer utelukkende skal investere i virksomheter i eller ut fra Norge. Det reduserer forventet bedriftsøkonomisk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet – samtidig som det bidrar til å vri arbeid og kapital bort fra mer lønnsomme (ikke klima-relaterte) innenlandske prosjekter.

I dag står næringsministeren i en krevende spagat mellom næringspolitikk og klimapolitikk. Kanskje burde deler av Vestres portefølje – for eksempel Nysnø – blitt flyttet til Klima- og miljødepartementet. Det samme kunne en vurdert for de deler av det næringsøkonomiske virkemiddelapparatet som retter seg direkte mot klima og miljø.

En klarere arbeidsdeling mellom de to departementene ville trolig gitt en bedre og mer treffsikker politikk på begge felt.

→ Mer debatt side 28–29

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen
Telefon: 22 00 10 59
Sentralbord: 22 00 10 00
Epost: debatt@dn.no

Hovedinnlegg/kronikk:
Inntil 4500 tegn med mellomrom
Underinnlegg/replik:
Inntil 1500 tegn med mellomrom
Legg ved portrettfoto

Allt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.